

GÜRCÜSTAN-RUMİNİYA QARA DƏNİZ SUALTI KABEL LAYİHƏSİ

Dekabrın 11-də Avropa Komissiyasının sədri **Ursula von der Leyen**, Ali Nümayəndə/Vitse-Prezident **Cozep Borrell**, komissarlar **Oliver Várhelyi** və **Jutta Urpilainen**, eləcə də Aİ Üzv Dövlətlərinin Xarici İşlər Nazirləri Global Gateway Şurasının ilk iclasına qatılıblar. İclasda Avropa Parlamenti, Avropa İnvestisiya Bankı və Avropa Yenidənqurma və İnkişaf Bankının nümayəndələri müşahidəçi qismində iştirak ediblər. Global Gateway-in əsas məqsədi rəqəmsal, enerji, nəqliyyat və iqlimlə əlaqəli bölmələrdə təmiz, o cümlədən təhlükəsiz sistemlər yaratmaqla təhsil, tədqiqat, səhiyyə kimi sahələrdə investisiya əlaqələrini gücləndirməkdir. Rəqəmsal texnologiya, enerji və nəqliyyat sistemlərində çatışmayan infrastrukturun bərpası istiqamətində müxtəlif boşluqların doldurulmasını əsas hədəf alan Global Gateway məqsədlərini tərəfdaş və qonşu ölkələrdə 3 əsas iqtisadi investisiya planı əsasında icra edir. İlk iclasda 4 əsas layihə təqdim edilib:

1. Medusa Sualtı Kabel Sistemi Aralıq dənizində Universitetlər və KOM-lar (kiçik və orta müəssisələr) üçün təkmilləşdirilmiş əlaqəni dəstəkləyəcək;
2. Şimali Makedoniyadakı Beljakovce – Kriva Palanka – Bolqarıstan sərhədində dəmir yolu malların və əhalinin daşınmasına müsbət töhfə verəcək;
3. Serbiyadakı Trans-Balkan Elektrik Dəhlizi genişləndirilmiş regional əlaqə və enerji təhlükəsizliyini təmin edəcək;
4. **Gürcüstan və Aİ arasında Qara dəniz strateji sualtı elektrik kabeli qarşılıqlı dayanıqlığa töhfə verəcək və həmçinin Cənubi Qafqazdan Avropaya yaşıl enerji ixrac etməyə imkan verəcək.**¹

Layihə əsasında Avropa İttifaqı Şərq Tərəfdaşlığı iqtisadi və investisiya planı üçün 17 mlrd avro, həmçinin Gürcüstan ilə Aİ arasında Qara dəniz strateji sualtı elektrik kabelinin yaradılması planına yönəldilmiş layihənin icrası üçün 2,3 mlrd avro ayıracağını açıqlayıb.² Elektrik kabeli Gürcüstanı və bütün Cənubi Qafqazı Rumıniyaya birləşdirəcək, yaşıl enerjinin Avropaya ixracına və qarşılıqlı dayanıqlığın gücləndirilməsinə imkan verəcək. Aİ-nin Qonşuluq və Genişlənmə üzrə komissarı **Oliver Várhelyi** bildirib ki, plana nəqliyyat layihələri, yaşıl dəmir yolunun yaradılması, Aİ-yə gedən ticarət yollarının gücləndirilməsi, Qara dəniz altında fiber optik kabel kimi rəqəmsal kommunikasiya layihələri və elektrik

¹ Global Gateway: Team Europe's first meeting of the Global Gateway Board. 11.12.22. https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/news/global-gateway-team-europes-first-meeting-global-gateway-board-2022-12-11_en

² საქართველო-რუმინეთის შავი ზღვის ელექტროკაბელის პროექტისთვის ევროკავშირი 2.3 მლრდ ევროს გამოყოფს <https://civil.ge/ka/archives/518364b>

kabeli daxildir.³

Bu ilin oktyabr ayının 11-də Gürcüstan prezidenti Rumıniyada rəsmi səfərdə olub. **Salome Zurabişvili** rumıniyalı həmkarı **Klaus İohannis** ilə iki ölkə arasında strateji tərəfdaşlıq memorandumu imzalayıb.⁴ Memorandum Qara dəniz regionunda təhlükəsizlik və əməkdaşlığı nəzərdə tutur. Salome Zurabişvili Rumıniyaya rəsmi səfəri çərçivəsində Konstansa limanında da olub. *"Biz Qara dənizdə Rumıniyanı Gürcüstanla birləşdirəcək müntəzəm bərə xəttinin yaradılmasını müzakirə edirik. Bu, Avropa İttifaqı ilə Gürcüstan arasında ticarəti təşviq etmək və əlaqəni yaxşılaşdırmaq üçün vacib layihədir"*, - deyər **K.İohannis** bildirib. Rumıniya "Yaşıl Elektrik Dəhlizi" çərçivəsində Gürcüstan və Azərbaycan arasında elektrik kabelinin çəkilişi də daxil olmaqla, bir sıra iri strateji layihələrin həyata keçirilməsi üçün Gürcüstan və digər tərəfdaş dövlətlərlə işləyir. Layihə Xəzər dənizi regionunu Qara dəniz və Avropa İttifaqı ilə birləşdirəcək. Rumıniyanın təşəbbüsü ilə hazırda Qara dənizlə Xəzər dənizi arasında yük dəhlizinin işə salınması məqsədilə də Gürcüstanla müvafiq işlər həyata keçirilir.⁵

Gürcüstan-Rumıniya Qara Dəniz Sualtı Qarşılıqlı Kabel Layihəsinin Texniki İqtisadi Əsaslandırması Gürcüstan Dövlət Elektrosisteminin sifarişi ilə həyata keçirilir. Layihə Dünya Bankı tərəfindən maliyyələşdirilir.⁶ Texniki-iqtisadi əsaslandırma beynəlxalq tender vasitəsilə seçilmiş İtaliyanın CESI konsalting şirkəti tərəfindən aparılacaq.⁷ Qara dəniz sualtı kabel layihəsi Gürcüstan və Avropanın enerji sistemlərini birləşdirəcək yüksək gərginlikli sualtı ötürücü şəbəkənin tikintisini nəzərdə tutur. Layihə həyata keçirildiyi təqdirdə, Rumıniyaya 1195 km uzunluğunda kabel (1100 km - sualtı və 95 km quru) birləşdiriləcək.

Layihə Rumıniyanın maraqlarına cavab verir. 2016-2030-cu illər Rumıniyanın Enerji Strategiyası planını nəzərdən keçirdikdə onun Avropa İttifaqının strateji maraqlarına da cavab verdiyini görmək mümkündür. İttifaqın enerji təhlükəsizliyi Cənubi Qaz Dəhlizinin inkişafı vasitəsilə Xəzər dənizinin resurslarına çıxışa əsaslanır və bu əsasda o, müvafiq enerji mənbələrinin şaxələndirilməsində maraqlıdır. Bu baxımdan xüsusilə Rumıniya əsas təşəbbüskar kimi çıxış edir. Əlverişli geosiyasi mövqedə yerləşməsi, özünün neft və qaz yataqlarının olması müəyyən zaman çərçivəsində ölkəni enerji idxalından daha az asılı vəziyyətə salır. Rumıniyanın 2016-2030-cu illər strategiyasında deyilir ki, xam neft hasilatı 2016-cı ildən etibarən tədricən azalacaq və bu azalma 2030-2050-ci illəri əhatə edəcəkdir.⁸ Ehtimala görə, 2035-ci ildən neftin qiymətinin düşməsi müşahidə oluna bilər. Oxşar tendensiya qaz hasilatı üçün də keçərlidir. Buna görə də strateji planda əsas məqsəd Qara dənizdə müvafiq mənbələrin şaxələndirilməsidir. Alternativ enerji

³Oliver Varhelyi 11.12.22.

https://twitter.com/OliverVarhelyi/status/1602019537662132226?ref_src=twsrc%5Etfw%7Ctwcamp%5Etweetembed%7Ctwterm%5E1602019537662132226%7Ctwgr%5E6d496528b8e1d2e78ca29d31503fb38a42ab358d%7Ctwcon%5Es1_&ref_url=https%3A%2F%2Fcivil.ge%2Fru%2Farchives%2F518379

⁴ რუმინეთში საქართველოს პრეზიდენტის ოფიციალური ვიზიტი დაიწყო

https://president.ge/index.php?m=209&news_id=1717 və <https://1tv.ge/video/saqartvelos-prezidentis-viziti-buqarestshi/>

⁵ Romania talks power, internet cables under the Black Sea with Georgia <https://www.romania-insider.com/romania-georgia-talks-power-cables-black-sea>

⁶ Energy Supply Reliability and Financial Recovery <https://projects.worldbank.org/en/projects-operations/procurement-detail/OP00126648>

⁷ Georgia-Romania Black Sea Submarine Interconnection Cable Project Feasibility Study to be Conducted <https://www.gse.com.ge/communication/news/2022/Georgia-Romania-Black-Sea-Submarine-Interconnection-Cable-Project-Feasibility-Study-to-be-Conducted>

⁸ Strategia energetică a României 2022-2030, cu perspectiva anulului 2050 https://energie.gov.ro/wp-content/uploads/2022/08/Strategia-2030_DGJRI_AM_12.08.2022_MU_Clean_25.08.2022-1.pdf

